

A HIMALÁJA APÁCÁI

⊕ SZÖVEG: VONNÁK DIÁNA

Kis-Tibet, vagyis Ladakh az érdeklődők többsége számára leginkább a Száraz-Himalája hegycsúcsainak szürke-barna háttere előtt lengő, színes imazászlók és vörös ruhás szerzetesek képét idézi fel. Ám a ma már jól ismert férfikolostorok árnyékában évszázadok óta tibeti buddhista apácák is élnek. Történetük sokkal kevésbé feltárt. Működésük kezdete óta ingyen dolgoztak a szerzetesek számára – csak minimális eséllyel a tanulásra, vagy épp a fizikai robottól mentes életre. A modernizáció a turisták, az aszfaltozott utak és az internetkávézók mellett egy új életmód esélyét is elhozta, sok szempontból gyökeresen megváltoztatva az Indiai-Himalájában élő buddhista szerzetesekről alkotott képünket

IDŐS ASSZONY NÉPVISELETBEN

Noha a fiatalabbak már csak ünnepekkor viseli a hagyományos ladakhi öltözetet, a falvakban illetve az idősebb generáció tagjain sokszor máig láthatóak a népviselet hosszú, barna kabátjai és türkiz ékszerei

FOTÓ: EXTERRA

FOTÓ: EXTERRA

Antropológusként érkeztem a ladakhi fővárosba, Lehbe, hogy utánajárjak: vajon a különböző modern technológiák, főként a napenergia használata hogyan változtatta meg a tibeti buddhista szerzetes-nők életkörülményeit. Leh valaha a Selyemút egyik fontos állomása volt, kasmíri gyapjúval kereskedő muszlimok és türkiz ékszereikről híres tibeti buddhisták kézművesközösségei lakták egymással viszonylag békés együttélésben. A még legalacsonyabb pontjain is 3000 m magasságban elhelyezkedő, csapadékszegény vidék az egyik legextrémebb lakott terület a Földön: a több mint féléves tél során a hőmérséklet -30 °C környékére is lehűl, a közlekedés a folyók befagyott jegén zajlik. A gyorsan elillanó tavasz és nyár idején kell a helyieknek megtermelni a téltre

való tartalékokat – főként árpából, mely akár még 4500 m-es magasságban is megél, ha van elég nedvesség. Az azonban alig akad, Lehben csak 100 mm körüli az évi csapadékmennyiség, ami sivatagi körülményekre utal. Ám e magashegyi sivatagban mégis lehetséges a megélhetés, hiszen a hegláncok felől csatornák segítségével öntözővíz vezethető a völgyekbe.

A Selyemút világa mára rég leáldozott. India 1948-as önállósodása, a kasmíri konfliktus, valamint Tibet kínai megszállása kelet, észak és nyugat felé is egyaránt lezárta a határokat. Ladakh Tibet-től elszakítva távoli határvidékké vált, olyan területté, amelynek furcsa megjelenésű, buddhizmusukhoz ragaszkodó lakóival az indiai lakosság nehezen tud közösséget érezni.

Bezártság és nyitás

A vidék szinte téli álomba sülyedt, Kína és Pakisztán kettős fenyegetése miatt a belső határok is lezárultak, egyedül az indiai hadsereg állomásait és útépítő brigádjait hagyva maguk mögött. Az elzártság évtizedei alatt Ladakh a maoista rombolás elől menekülő tibetiek által megerősítve a tibeti buddhizmus legfontosabb védőbástyájává lépett elő – igaz, a hosszú, Lhászába tartó zarándoklatoknak vége szakadt. Az elszigeteltségből történő lassú kilépés a katonák által épített utakon bemasírozó turisták, indiai befektetők és nyugati önkéntes szervezetek képében indult 1974-ben, a határok megnyitásakor. A gazdasági és technikai változások olyan ütemben kezdték elérni a helyeket, hogy gyakorlatilag egy-két generáció alatt kellett eljutniuk a készpénzt szinte teljesen nélkülöző gazdálkodástól a modern turizmus és távközlés világáig.

LEH MADÁRTÁVLABÓL

Ladakh fővárosa, Leh a régió gazdasági és kulturális központja. Óvárosának fehér, tibeti stílusú házai és sztúpai mellett katonai bázisok húzódnak és a térség egyetlen polgári reptere is itt található

Döntő találkozás

A szerzetesnők elérésében Lobszang Dordzsétől kapom a fő segítséget, aki a ladakhi modernizáció szinte ikonikus alakja: a szerzetesi életet otthagya internetkávézót nyitott, haját hosszúra növesztette és egy elvált nőt vett feleségül. Mégsem a lázadásnak tűnő élet teszi különlegessé Dordzsét, hanem a kolostorok támogatásába fektetett hihetetlen energiája. Szülőfalujában, Tingmoszgamban például az ő adományából épült fel a szerzetesnők kolostora és iskolája. Ahogy mondja: „Ha nem vagy elég erős ahhoz,

hogy szent életet élj, akkor laikusként kell a lehető legjobb buddhistának lenned!” Lobszang Dordzse lakjában konfliktus nélkül keveredik az imamalom és a napi kolostorlátogatás a napszemüveg, a mai filmek és a japán kávéfőző újonnan megszokott világával. Találkozásunk sok szempontból ízelítőt nyújt azon különböző stratégiák világába, amelyekkel a ladakhiak egyensúlyozni igyekeznek a régi és az új között. Vajon mi történik egy ekkora erejű folyamat során a szerzetességgel?

VAN MÉG MIT APRÍTANI

Az igazán nehéz fizikai munkákból is kijut a nőknek. Itt éppen az útburkolásra alkalmas kőzúzalék készítése zajlik. (A teljes foglalkoztatottság érdekében gépesítés nélkül.)

FOTÓ: EXTERRA

Háttérbe szorítva

A külső szemlélő számára úgy tűnhet, hogy a kolostorok élete sok szempontból védett a környezet radikális változásaitól, hogy az idő kereke követi az imamalmok forgását – és nem fordítva. Ma is minden egyes nap hajnali 5 órakor harangszó ébreszti a bentlakókat: a közös munka, a repetitív imák és a meditációra kijelölt idő ugyanazt a ritmust követi, mint egy évszázada – vagy akár még sokkal korábban. A huszonnyolc női kolostor lakóinak élettere, piros köpenye és kopaszra borotvált feje mind az évszázados szimbolika egyenes folytatása.

Az útikönyvek hatalmas és díszes vallási épületei azonban sohasem női kolostorok. Az egész tibeti kultúrkörben hagyományosan a férfiaknál sokkal

kevésbé tekintették a női testet alkalmasnak a megvilágosodás elérésére, Ladakhban pedig különösen erősen megszilárdult a női közösségek rituális és gazdasági kirekesztése. Temetések, esküvők és egyéb rituálék lebonyolításával szerzeteseket megbízni nagy társadalmi elismertséget hozott a családnak – és sokkal komolyabb adományt is követelt. Női szerzetesekre így kizárólag a szegényebb családok hagyatkoztak. Az évszázadok alatt felhalmozott adományok a férfiszerzetesek számára hatalmas, gazdagon díszített kolostorok építését tették lehetővé, míg árnyékukban női társaik jóval kisebb és szerényebb épületegyüttesekben húzódtak meg.

FOTÓ: EXTERRA

A FÖLDMŰVELÉS KELLÉKEI

A ladakhi lakosság nagy része, főként a falvakban máig földművelésből és állattartásból él, amely még alig gépesített. Mindkét nem tagjai egyforma arányban dolgoznak a földeken

GYEREKEK A FÖLDEKEN

Egészen fiatal kortól segítenek a fizikai munkában, különösen az iskolai szünetekben és a betakarítás idején

FOTÓ: EXTERRA

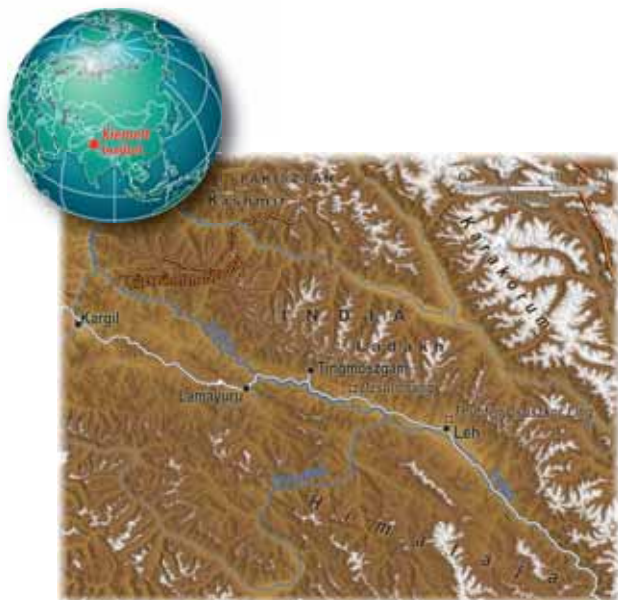

FOTÓ: VONNÁK DIÁNA

A SZERZŐ ÉS A LEHI KOLOSTOR SZERZETESLÁNYAI

A fiatalabb lányok szabadideje délutánonként, iskola után, a közös imádságok és tanórák előtt van. Ilyenkor a kolostor környékén sétálnak, és többször engem is magukkal vittek a kirándulásaikra

Gyökeres változások

Jókora és díszes női kolostorokat ugyan még ma sem találunk e tájon, de a sok szempontból változatlanul fennálló rituális keretbe az elmúlt évtizedek törekvései gyökeresen új tartalmat hoztak.

Amikor a magashegyi oxigénhiánytól kissé szédülve megérkezem a Leh egyik külterületén álló Thubten Csoszkor Ling-kolostorba, már egy egészen más világ fogad, mint amiről az 1980–90-es években itt kutató antropológusok beszámolóiban olvastam és az idősebb szerzetesnőktől hallottam. Ha a látogató ki tudja kerülni a közelben ögyelgő, lesoványodott és gazdátlan tehének figyelmét és belép a súlyos fémkapun, a látottak elsősre inkább kollégiumi világnak tűnnek, mint kolostorinak. Délután a hazaérkező gyerekapácák zsvivaja tölti meg az udvart, akikért reggelente iskolabuszok érkeznek, a mindössze öt-hat idősebb nővért egyedül hagyva a nap legnagyobb részére. Az esti imaórát leszámítva a közös tanulás és a házimunka tölti ki a szerzetesnők kolostori idejének legnagyobb részét, s a korábban oly terhes fizikai munka már egyáltalán nem jellemző eleme napjaiknak. A változás szinte döbbenetes mértékben egyetlen ember vállán nyugszik.

FOTÓ: EXTERRA

TESTVÉREK

Míg a szülők a földeken dolgoznak, a nagyobbak sokszor vigyáznak a kicsikre, mielőtt azok elérik az iskoláskort

A KÖZPONTI BUDDHISTA INTÉZET (CIBS)

A Csonglamszarban található egyetlen a vidék egyetlen buddhista felsőoktatási intézménye. Hallgatóinak több mint fele orvoslást és teológiát tanuló szerzetes (lent)

FOTÓ: VONNÁK DIÁNA

TINGMOSGAMI APÁCÁK

A fiatal apácák a tanítónő vezetésével tartanak a tingmosgami kolostor felé a Buddha születésnapjára megemlékező ünnepségre

AZ IDŐSEBB GENERÁCIÓ

Az újonnan alapított tingmosgami kolostor sok idős apáca menedéke lett, akik még a hagyományos módon, nehéz fizikai munkával töltötték az életüket (jobbra lent)

FOTÓ: VONNÁK DIÁNA

Tsering Palmo, a reformer

Érkezésem után pár nappal a szerzetesnők vezetője, Tsering Palmo fogad és beszélgetni hív a kolostor irodájába. Tejes tea és a ladakhi konyhára olyan jellemző tésztaétel, a thukpa mellett kezd saját története elmesélésébe. Nemesi család sarja, az 1990-es évek legelején az orvosegyetemi képzést hagyta ott, mivel úgy érezte, buddhistaként képtelen lenne boncolást végezni. Helyette hagyományos tibeti orvosnak, amcsinak tanult, és könyörgött szüleinek, hogy apácának állhasson. Döntése rendkívül rendhagyó volt, ugyanis leggyakrabban csak a szegény családok lánygyerekei szokták a világi életet a szerzetesség kopár és kemény alternatívájára cserélni. Sokszor olyan mélyszegénységből jönnek, ahol döntésük létfontosságú a család számára, mivel így megszabadulnak egy hozomány és eggyel több éhes száj gondjától. Palmo szokatlan hátere kulcsfontosságú volt abban, hogy hosszú évek tanulása után, felnőttként döntson amellet, hogy Buddhának és a szerzetesnők megsegítésének szenteli az életét. Az első években ez napi 10-12 óra kemény fizikai munkát jelentett, főként növényter-

mesztést és állattenyésztést. És mindenekelőtt persze felkészülést a hosszú, fél éves zord télre.

Amikor családja akarata ellenére a szerzetesi életformát választotta, az lebegett a szemei előtt, amit Dharamszalában, a dalai láma székhelyén látott. Elhatározta, hogy hazatértekor azon fog dolgozni, hogy szoros, aktív közösséget formáljon a ladakhi női szerzeteseiből, mert úgy látta, ezáltal tudnak olyan függetlenséget elérni, amely meg tudja rengetni az évszázados kirekesztés megkövesedett mintáit. 1991-ben a sárgabarackfáiról híres Dzsulicsang-kolostorban megpróbálta rábeszélni az akkor ott tartózkodó 3-4 fiatalabb társát, hogy lépjenek fel együttesen, támogatást kérve a magasabb oktatáshoz. Ám tanítókat végül nem kaptak, sőt a hagyományosan beszolgáltatandó terményrészesedéseik terhére sem sikerült csökkenteni. Így a csoport kivált, és új kolostort alapított, a lehi kolostor elődjét, amely hamarosan egy új mozgalom központjává vált, különösen, miután a dalai láma is támogatását fejezte ki a szerzetesnők ügye iránt.

FOTÓ: VONNÁK DIÁNA

FOTÓ: EXTERRA

KOLOSTORI GYERMEKFELÜGYELET. A hagyományos nezsüveges szerzetesnő világi testvére a nyári betakarítás idején kapva kapott az alkalmon, hogy turisták látogatták meg a zangjai kolostort: volt kire hagynia gyermekét. A gyerekek névadását, házasságok és temetések rituális lebonyolítását máig a szerzetesek végzik, akik szinte minden hónapban meglátogatják a környék házáit is, tisztító szertartásokat és áldást végezve

NEMEK ÉS LÁMÁK. A csonglamszari egyetemen a női és férfihallgatók külön részlegben élnek. Az apácákat a női részen, a helyi lányokkal együtt szállásolják el, így sokkal közelebbi kapcsolatban állnak a „kinti világgal”, mint férfitársaik, akik elszigeteltebb szobákban laknak

A függetlenség felé

A 90-es évek közepén így új korszak kezdődött a tibeti buddhista női vallásosság történetében. A ladakhi idegenforgalom komoly fellendülése, a dalai láma támogatása és Palmo munkája eredményeként igen jelentős támogatás érkezett nagyrészt európai és USA-beli szervezetektől a női közösségek számára. Iskolák és új kolostorok épültek, a szerzetesnők száma megduplázódott, a fiatalabb generáció tagjai már egyetemre járnak, és a hindi mellett az angolt is tökéletesen beszélik. Sok szervezet persze szigorúan meghatározza, hogy mire lehet a támogatását fordítani, az interneten pedig jellemzően a kolostor összes fiatal apácája fényképpel szerepel – jótékony támogatókra várva, akik a tandíj kifizetésével vagy étellel segíthetnek.

Két dolgot azonban nagyon fontos megérteni, amikor értékelni próbáljuk e „sikertörténetet”. Az egyik a mifelénk jól ismert függőség az adományozók pénzétől, így azok céljaitól és megszorításaitól is. A második pedig annak leszögezése, hogy Palmo és a többi apáca a szó nyugati értelmében semmiképpen sem tekinthető feministának – szemben a legtöbb támogatóval, akik gyakorta nyugat-európai feminista szervezetek tagjaiként bukkannak rá a „támogatásra szoruló” nőközösségekre.

A ladakhi női mozgalom története olyannyira beleillik a nemzetközi segélyszervezetek által exportált feminista törekvésekbe, hogy komoly fenntartásaim voltak Palmo forrásaival kapcsolatban. Nem mintha bármi probléma lenne a feminista eszmék nemzetközi propagálásával, de egészen más módon tud a társadalomba beilleszkedni egy olyan gondolati rendszer, aminek kevés előzménye van az adott területen, mint egy olyan, amelyet már meglévő fogalmak mentén tudnak kibontakoztatni.

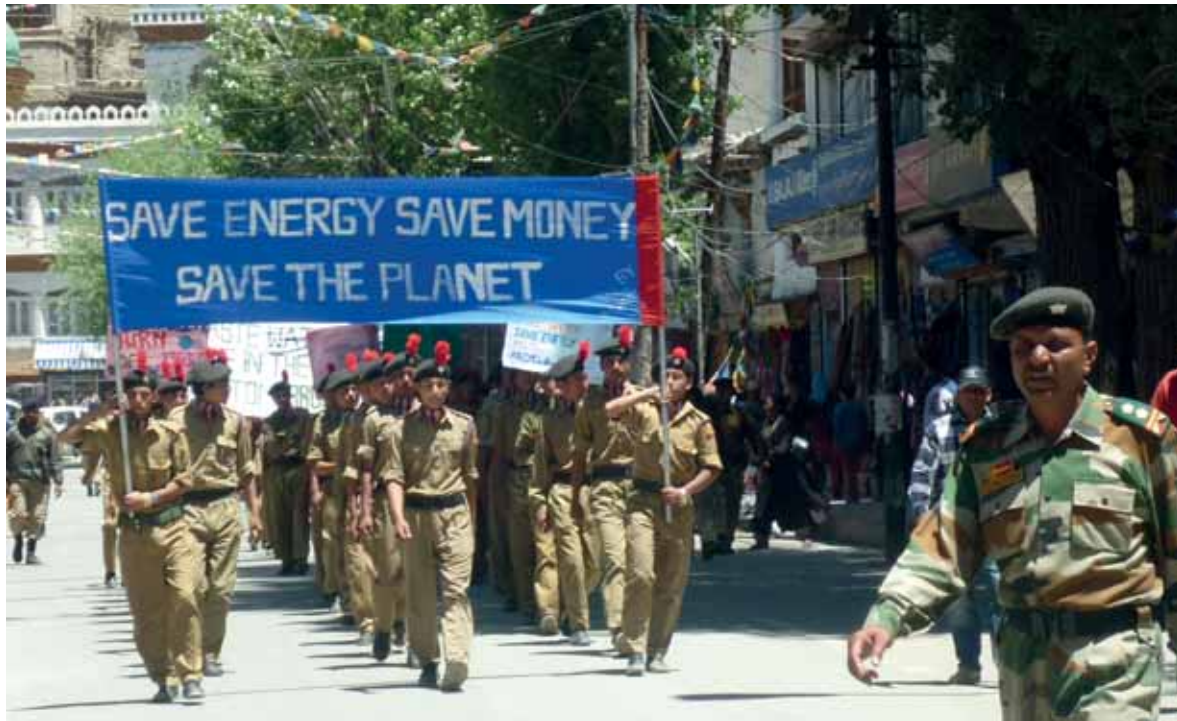
FOTÓ: VONNÁK DIÁNA

Ám aggodalmam alaptalan volt: a közösség önszorgató, függetlenségre törekvő összetartása, az oktatás kiemelt szerepe, valamint felelősségvállalásuk a sokszor problémás házasságokban élő laikus nő társaik iránt, mind Tsering Palmo és a többiek buddhista szövegértelmezéseiből következnek. A megvilágosodásra és az egyetemes részvételre irányuló buddhista törekvés csak akkor érhet célba, ha az egyén kilép a kiszolgáltatottság helyzetéből. Ugyanígy a közösség is akkor tudja igazán betölteni társadalmi szerepét, ha tagjainak lehetősége van az elmélyülésre és céljaik másoktól nem befolyásolt megvalósítására.

Így például az apácák körében egyáltalán nem tapasztalható ellenségeskedés a férfiszervezetek irányába, törekvéseik pusztán önmagukról és a programjukról szólnak. Ez utóbbiban a társadalom szélére szorultak segítségét tűzték ki fő célul. Senkinek sem vetik szemére a korábban jellemző elnyomott helyzetet, egyszerűen elfogadják, hogy akkor nehezebb volt, mint most.

Amikor a gyakran spirituális indíttatású feminista támogatók látogatóba érkeznek a nyugati országokból, sokszor nehezen értik meg e hálát, ám szinte rezignáltan elfogadják. Nem igazán tudják a helyén kezelni azt, hogy az 5-6 évesen apácának álló kislányok motivációja többnyire pusztán a piros köpeny szépsége, vagy az esély, hogy így elegendő meleg és étel vár majd rájuk, és ezt a legkisebb zavar nélkül, netvetve el is mesélik. Az pedig, hogy miként lesz ilyen mindennapi motivációkból igazi, érett buddhista elköteleződés, gyakran nehezen érthető mindazok számára, akik a belső útkeresés okán emelik a buddhizmust piedesztálra, így az adományozók sokszor úgy érzik, hogy teregetniük kell a ladakhi nőket az igazi függetlenség irányába.

HADSEREG ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM. A kopár felszínű tájon a váratlan, hirtelen esőzések súlyos katasztrófákat, árvizeket okozhatnak, de ezen messze túlmenően a környezet védelmének fontosságára állami figyelemfelhívó programok működnek. Ezt gyakran a katonaság is segíti – látványos menetelésekkel és beszédekkel

Éremoldalak

Sok nyugati önkéntes angolt vagy hindit tanítani érkezik. Kiválasztanak egy tetszőleges kolostort, amely a beszüremelő médianyilvánosság okán a későbbiekben jellemzően még több támogatást kap majd, így a szegényebb és a gazdagabb kolostorok közötti szakadék egyre nő. Mivel a szerzetesi életet választó gyerekek szabadon dönthetnek, melyik kolostorban próbálnak helyet keresni, a családok gyakran több száz kilométeres utat tesznek meg, hogy jó intézményt biztosítsanak gyerekeiknek.

Dolma, egy tizenöt éves lány hív segítségül: az iskolaigazgatónak szeretne levelet írni angolul, amiben arra kéri, engedje hazalátogatni tanítási idő alatt. Mivel családja a kasmíri határvidéken, több mint 600 km-re lakik, és a közelmúltban letelepedett, korábban pénzt szinte egyáltalán nem használó nomádok közé tartozik, szüleinek három évbe telt egy buszjegyni készpénz összegyűjtése, hogy Dolma most hazalátogathasson. Az ilyen történetek jól megvilágítják a külföldi segélyek és a modernizáció érmének két oldalát.

Fokozatosan új lehetőségek nyílnak a buddhizmus női szerzetesi előtt, akik történelmük során

most először jutnak olyan oktatáshoz, amely a jövőben az egész közösség igazi anyagi függetlenségének kulcsa lehet. Az elmúlt két évtizedben fiatal orvosok és tanárok első generációját nevelték ki, akik bevételük nagy részét a kolostorba áramoltatják vissza, így a társadalmi felelősségvállalás, az anyagi függetlenség és a buddhista elmélyülés körülményeinek megteremtése egyszerre történhet meg. Ugyanakkor a szegényebb vidékek – ahová alig vezetnek utak, s a nyugati szemek elől is rejtve maradnak – egyre jobban lemaradnak, kolostoraik pedig a 3-4 idősödő apáca halálával kiürülnek, a legszegényebb környékbeli családok magukra maradnak, s a Dolmához hasonlóan messzire szakadt lányait szinte sohasem látják.

A mérleg persze jó irányba billen, az imámalmok forognak, és e táj lassan megemésztí az elmúlt 4 évtized hozta sokszerű változást. Ám hogy hová vezet majd a szerzetesnők függetlenségre és buddhista tanulásra irányuló törekvése, azt még csak sejtteni lehet. De annyi biztos, hogy a hegyek szürkéje előtt nemhogy kevesebb, de egyre több piros köpenyes alakot látni... ☺

HOTEL BERGHOF TAUPLITZALM

SOMMERHIT 2014 – 2014. MÁJUS 25–SEPTEMBER 22.

4 NAP – 3 ÉJSZAKA

Félpanzióval (büféreggeli, 3 fogásos vacsora),
1 x szauna + infrakabin.
Gyermekek a szülők szobájában:
6 év alatt ingyenes, 14 éves kor alatt –50%

€ 126 / fő

8 NAP – 7 ÉJSZAKA

Félpanzióval (büféreggeli, 3 fogásos vacsora),
3 x szauna + infrakabin.
Gyermekek a szülők szobájában:
6 év alatt ingyenes, 14 éves kor alatt –50%

€ 280 / fő

5 ÉJSZAKA – 4 NAPOS SOMMERCLOU-KÁRTYÁVAL

Félpanzióval (büféreggeli, 3 fogásos vacsora),
2 x szauna + infrakabin.
A nyári „Sommerclou-kártya” belépést
biztosít 14 különféle kirándulóhelyre
Salzkammergut területén!
www.ausseerland.at/sommerclou

Gyermekek a szülők szobájában:
6 év alatt ingyenes, 14 éves kor alatt –50%

€ 232 / fő

3 ÉJSZAKA – RAFTING ÉS TÚRÁZÁS

Félpanzióval (büféreggeli, 3 fogásos vacsora),
1 x szauna + infrakabin
1 x raftingtúra, 1 x vezetett négytavi gyalogtúra
Tauplitzalmon.

Családi raftingtúrával*
(Enns) € 165 / fő

Sport raftingtúrával*
(Salzach) € 179 / fő

Gyermekek a szülők szobájában: 6–15 év között € 98/gyermek

* Kiszuszos transzport igényelhető a raftingtúrára (max. 8 személy)

NYÁRI AKTÍVPROGRAM TAUPLITZALMON 2013 CSOPORTOKNAK 20 FŐ FELETT

A program részleteivel kapcsolatban érdeklődjön az alábbi elérhetőségeinken!

Felnőttecsoport € 245 / fő

Gyermekek- és ifjúsági csoport
(szállás többágyas szobákban) € 198 / fő

Bővebb információ: Tömösvári László, igazgató
Telefon: +43-3688-2325 • Mobil: +43-664-385-9773
Hotel Berghof Tauplitzalm • Tauplitzalm 19. 8982 Tauplitz

Honlap: www.berghof-tauplitz.at
E-mail: info@berghof-tauplitz.at